

Контрольні завдання
з курсу «Українська мова за професійним спрямуванням»
для студентів економічних спеціальностей заочної форми
навчання НТУ «ХП»
1 курс
2016 р

Мета курсу.

Сприяти ефективному опануванню студентами фахової української мови. Ознайомити студентів з діловим і науковим стилями сучасної української літературної мови.

Ознайомити з мовними особливостями професійного спілкування та складання різних видів письмових робіт.

Ознайомити з основними поняттями прикладного термінознавства, видами та особливостями традиційного й комп'ютерного перекладання тощо.

Програма курсу.

Опанування технології роботи з сучасним науковим текстом

1. Узагальнення і згортання інформації наукового джерела до рівня плану, анотації, реферату наукового джерела.
2. Термінознавство. Предмет та основні категорії термінознавства. Будова термінів, способи творення нових термінів, вимоги до термінів.
3. Переклад науково-технічного тексту. Поняття перекладу, правила перекладання загальноживаних слів і термінів у науково-технічному тексті.

Вимоги до контрольної роботи.

Усі завдання контрольної роботи виконуються на форматі А-4 друковано.

Програму курсу складають усі завдання 10 варіантів контрольної роботи.

Номер варіанту контрольної роботи студента визначається за останньою цифрою номера залікової книжки (від 0 до 9).

У кожному варіанті є як теоретичні, так і практичні завдання.

1-4 завдання спрямовані на перевірку теоретичних знань ефективного опрацювання наукового тексту. Практичні завдання мають навчити студента виділяти головну й додаткову інформацію нарівні мікротексту, трансформувати мікротекст до різного виду речень.

5-7 завдання спрямовані на виконання практичних вправ з укладання професійних документів: питального, тезового й називного планів, анотації та інформативного реферату.

8-9 завдання передбачають теоретичну і практичну перевірку знань студентів з термінознавства.

10-12 завдання допоможуть набути теоретичних і практичних знань з перекладання наукового тексту.

Вимоги до іспиту.

Опанувавши теоретичний матеріал курсу й успішно виконавши контрольну роботу, студенти складають іспит, до якого входять:

- аналіз контрольної роботи студента;
- теоретичні питання з тем «Правила складання наукових документів», «Термінознавство», «Переклад науково-технічного тексту»;
- практичні завдання.

Рекомендована література.

1. Бондарець О.В., Дубічинський В.В., Павлова Г.Д., Терещенко Л.Я. Посібник з основ українського термінознавства та перекладу науково-технічної літератури, – Харків, НТУ «ХП», 2006.
2. Васенко Л.А., Дубічинський В.В., Кримець О.М. Фахова українська мова, – Київ, 2008.
3. Т.В. Михайлова. Культура мовлення фахівця: навч.посіб./ Т.В. Михайлова. – Х.: НТУ «ХП», 2015.
4. Пенькова Е.Г. Українська мова: навч.посіб./ Е.Г. Пенькова. – Харків: НТУ «ХП», 2014.

Варіант 0

Завдання 1. Поясніть, за яких умов формується та вдосконалюється мовна культура людини.

Завдання 2. Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.

Зразок: Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. Завдяки функції грошей як засобу накопичення існує послідовність різних станів розвитку виробництва та споживання.
2. Бюджет підприємства практично не пов'язаний з дослідженнями з маркетингу, бо служба вивчення ринку розвинена недостатньо, а в ряді випадків взагалі відсутня.

Завдання 3. Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.

Зразок: Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.

Питальне речення: Що являє собою голографія?

Тезове речення: Голографія – одне з численних застосувань лазера.

Називне речення. Поняття голографії.

Завдання 4. Назвіть стандартні звороти наукового стилю, які підкреслюють такі особливості тексту, як «тема», «мета», «предмет дослідження».

Завдання 5. Опрацюйте подану наукову статтю. Згорніть інформацію, подану в статті, до рівня:

- а) питального речення;
- б) називного речення;
- в) тези;
- г) стислого конспекту;
- г) інформативного реферату.

Позабалансовий звіт – рахунки, які використовують для обліку цінностей, а також документів і доручень, що не належать до активів і пасивів банків. На п. з. зараховуються резервні фонди грошових білетів і монет; строкові зобов'язання щодо позичених грошей; розрахункові документи, взяті банком інкасо та забезпечення кредиту під розрахункові документи, які в дорозі; бланки суворої звітності; дозвіл на випуск в обіг грошових знаків; акредитиви до сплати тощо.

П.з. в балансі банків розміщуються після підсумків за балансовим рахунком. За ними ведеться такий облік: прибуток, видаток, залишок.

Завдання 6. Назвіть відомості, які розміщуються в бібліографічному описі наукових джерел. Наведіть приклад бібліографічного опису.

Завдання 7. Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 8. Аналіз формальної структури терміна.

Завдання 9. Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:

- изготовленная продукция;
- преобладают технологические интересы;
- распространенная форма хозяйственной интеграции;
- отработанные и оправдавшие себя технологии;
- опытный предприниматель.

Завдання 10. Назвіть типові труднощі російсько-українського перекладання економічних термінів.

Завдання 11. Відредагуйте запропонований комп'ютерний переклад українського тексту.

Аккредитив предназначается для расчетов только с одним поставщиком. Порядок расчета и срок действия аккредитива определяется в договоре между поставщиком и покупателем (плательщиком), причем обязательно указывается наименование банка плательщика, полный перечень и точная характеристика документов, предоставленных поставщиком для получения средств по аккредитиву, вид аккредитива и способ его использования, сроки представления документов после отгрузки материальных ресурсов.

(З підручника).

Текст для редагування.

Аккредитив признається для розрахунків тільки з одним поставщиком. Порядок розрахунку і термін дії аккредитива визначається в договорі між поставщиком і покупцем (платником), причому обов'язково вказуються найменування банку платника, повний перелік і точна характеристика документів, наданих поставщиком для одержання засобів по аккредитиві, і способ його використання, терміни представлення документів після відвантаження матеріальних ресурсів.

Завдання 12. Перекладіть текст за фахом (обсяг – 300 слів) з російської мови на українську. Додайте оригінал російського тексту з друкованого джерела.

Варіант 1

Завдання 1. Поясніть мету складання плану наукової статті.

Завдання 2. Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.

Зразок: Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. Розподіл податкового тягара між платниками податків спирається на два принципи: а) ув'язування податку за блага, одержувані за його рахунок, наприклад, податок з власників транспортних засобів.
2. Прийнято виділяти три основні форми безробіття: фрикційну, структурну і циклічну, а тому в умовах ринкової економіки працівник має право вибору місця роботи.

Завдання 3. Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.

Зразок: Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.

Питальне речення: Що являє собою голографія?

Тезове речення: Голографія – одне з численних застосувань лазера.

Називне речення. Поняття голографії.

Завдання 4. Назвіть стандартні звороти наукового стилю, які використовують для підкреслення актуальності проблеми статті, привернення уваги читача до наданої інформації, до важливості проблеми, дослідження тощо.

Завдання 5. Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня:

- а) питального речення;
- б) називного речення;
- в) тези;
- г) стислого конспекту;
- г) інформативного реферату.

Платіжний баланс – таблиця, відомість, що відбиває рух коштів у вигляді платежів із країни в країну. П. б. характеризує співвідношення сум платежів, зроблених країною за кордоном протягом певного періоду, і сум платежів, що надійшли у країну протягом того ж періоду. П. б., в якому надходження коштів перевищують їхню витрату, називають активним, а в протилежному випадку – пасивним. Частиною п. б. є баланс із поточних

операцій (у тому числі торговий баланс, що включає сальдо експорту й імпорту товарів, баланс «невидимих» поточних операцій, що складається з чистого експорту послуг, доходів від інвестицій, перекладів) і баланс руху капіталу (відображає відтік із країни і приплив капіталу у країну).

Завдання 6. Проаналізуйте структуру тексту рефератів і з'ясуйте, з яких частин складається реферат.

Завдання 7. Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 8. Дайте визначення поняття «термінологізація». Як відбувається цей процес?

Завдання 9. Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:

- распространённая форма хозяйственной интеграции;
- начинающий свой путь в бизнесе;
- отработанные и оправдавшие себя технологии;
- получают необходимые консультации;
- спланированная и обоснованная программа.

Завдання 10. Поясніть, які вимоги висуваються до економічного перекладу.

Завдання 11. Відредагуйте запропонований комп'ютерний переклад українського тексту.

В общей сумме затрат на производство продукции промышленных предприятий стоимость материалов составляет 75%. Удельный вес материалов в затратах на производство по отдельным подотраслям черной металлургии составляет больше средней величины, за исключением горнодобывающей подотрасли, где он значительно ниже средней величины в отрасли. На Макеевском металлургическом комбинате удельный вес составляет приблизительно 79%. Роль материалов очень велика, она возрастает абсолютно по мере возрастания объемов производства продукции и относительно – по мере возрастания производительности труда.

(З підручника).

Текст для редагування.

У загальній сумі витрат на виробництво продукції промислових підприємств вартість матеріалів складає 75%. Питома Вага матеріалів у витратах на виробництво по окремим подотраслям чорної металургії складає більше середньої величини, за винятком гірничодобувної подотрасли, де він значно нижче середньої величини в галузі. На Макіївському металургійному комбінаті питома вага складає приблизно 79%. Роль матеріалів дуже велика,

вона зростає абсолютно в міру зростання обсягів виробництва продукції і відносно – у міру зростання продуктивності праці.

Завдання 12. *Перекладіть текст за фахом (обсяг – 300 слів) з російської мови на українську. Додайте оригінал російського тексту з друкованого джерела.*

Варіант 2

Завдання 1. *Назвіть відомі вам концепції щодо походження української мови.*

Завдання 2. *Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.*

Зразок: *Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.*

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. Людина – частина природи, тому й продуктивну діяльність людини треба розглядати в межах природи та її можливостей.
2. Відбиттям єдності у пізнанні є синтез наукових знань, отриманих у процесі дослідження природи різними науками.
3. Духовна культура – складне й багатобічне суспільне явище, яке містить у собі різні форми суспільної свідомості – політику і право, ідеологію і релігію, мистецтво й мораль, науку й філософію.

Завдання 3. *Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.*

Зразок: *Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.*

Питальне речення: *Що являє собою голографія?*

Тезове речення: *Голографія – одне з численних застосувань лазера.*

Називне речення. *Поняття голографії.*

Завдання 4. *Назвіть стандартні звороти наукового стилю, які допомагають узагальнити сказане, зробити висновки, підсумувати результати тощо.*

Завдання 5. *Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня:*

- а) питального речення;
- б) називного речення;
- в) тези;
- г) стислого конспекту;
- г) інформативного реферату.

Національний дохід – обчислена в грошовому вираженні вартість знову створеного в країні протягом року сукупного продукту, що є доходом, принесеним усіма факторами виробництва (землею, працею, капіталом, підприємництвом). Н.д. країни дорівнює валовому національному продукту за винятком амортизаційних відрахувань (знос основних засобів) і непрямих податків. З іншого боку, н. д. можна визначати як суму всіх доходів за рік у вигляді заробітної плати, промислового і торгового прибутку, відсотка на вкладені капітал і земельну ренту. Н.д. – це один із найважливіших узагальнювальних показників економічного розвитку країни.

Завдання 6. *Обґрунтуйте, чому характеристика і виклад змісту наукового тексту (анотація, реферат) мають бути об'єктивними і не містити оцінки.*

Завдання 7. *Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.*

Завдання 8. *Схарактеризуйте групи лексичних одиниць, з яких складається поняття «терміноїди».*

Завдання 9. *Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:*

- индивидуалистическая система;
- затрачиваемый труд;
- высокооплачиваемая работа;
- отработанные часы, приходящиеся на одного работника;
- социальный фактор, владеющий определенными правилами.

Завдання 10. *Дайте визначення таких понять, як «повна еквівалентність», «часткова еквівалентність», «хибна еквівалентність».*

Завдання 11. *Відредагуйте запропонований комп'ютерний переклад українського тексту.*

Цена материальных ресурсов – одно из существенных условий договора. Цена определяется соглашением партнеров и указывается либо в договоре, либо в спецификации; возможно согласование цены в протоколе, который является частью договора. При установлении цены учитываются особенности поставки. Если предполагается поставка материальных ресурсов на склад покупателя, то в цену договора должны быть включены транспортные расходы и расходы на страхование груза. Когда предусматривается поставка продукции со склада продавца, то цена договора учитывает только ее стоимость.

(З підручника).

Текст для редагування.

Ціна матеріальних ресурсів – одне з істотних умов договору. Ціна визначається угодою партнерів і вказується або в договорі, або в специфікації; можливе узгодження ціни в протоколі, що є частиною договору. При встановлені ціни враховуються особливості постачання. Якщо передбачається поставка матеріальних ресурсів на склад покупця, то в ціну договору повинні бути включені транспортні витрати і витрати на страхування вантажу. Коли передбачається поставка продукції зі складу продавця, то ціна договору враховує тільки її вартість.

Завдання 12. *Перекладіть текст за фахом (обсяг – 300 слів) з російської мови на українську. Додайте оригінал російського тексту з друкованого джерела.*

Варіант 3

Завдання 1. *Поясніть сутність поняття «мовна компетентність фахівця».*

Завдання 2. *Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.*

Зразок: *Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.*

Головна інформація – *«голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».*

Додаткова інформація – *«...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).*

1. При виконанні вимог до бухгалтерського обліку можна одержати достовірну інформацію, що необхідно як для внутрішніх користувачів інформації, так і для зовнішніх.
2. Більшість своїх позик Світовий банк надає країнам «третього світу», і значна частина його коштів надходить із заможних нині держав.

Завдання 3. *Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.*

Зразок: *Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.*

Питальне речення: *Що являє собою голографія?*

Тезове речення: *Голографія – одне з численних застосувань лазера.*

Називне речення. *Поняття голографії.*

Завдання 4. *Назвіть стійкі звороти, які використовують для висловлення (підкреслення) логічної послідовності під час викладення інформації.*

Завдання 5. *Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня:*

- а) питального речення;
- б) називного речення;
- в) тези;
- г) стислого конспекту;
- г) інформативного реферату.

Основні фонди – сукупність засобів праці, що діють протягом тривалого періоду. О.ф. (основний капітал) характеризують рівень розвитку продуктивних сил, є матеріальною основою організаційно-технологічних процесів. О.ф. поділяють на виробничі й невиробничі. Виробничі о. ф. функціонують у сфері матеріального виробництва і переносять свою вартість на виготовлюваний продукт частинами, у міру їхнього зношування протягом ряду кругообігів. До них належать виробничі споруди, силові й робочі машини, вимірювальні й регулювальні прилади, транспортні засоби, інструмент, робоча та продуктивна худоба та інше. Невиробничі о. ф. функціонують у невиробничій сфері. До них належать будівлі, споруди та інші об'єкти тривалого користування, які задовольняють культурно-побутові потреби колективів підприємств та організацій, а також о. ф. житлово-комунального господарства, охорони здоров'я, освіти, науки тощо.

Завдання 6. *Укажіть реквізити анотації та реферату наукового джерела. Поясніть, чим вони відрізняються один від одного.*

Завдання 7. *Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.*

Завдання 8. *Наведіть визначення поняття «термін», «дефініція» і терміноелемент».*

Завдання 9. *Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:*

- свободная экономическая зона;
- стоимостный цикл;
- конъюнктура рынка;
- лизинговая компания;
- рекламирование продукции.

Завдання 10. *Поясніть, які вимоги висуваються до науково-технічного тексту.*

Завдання 11. *Відредагуйте запропонований комп'ютерний переклад українського тексту.*

При организации хозяйственных связей большое значение имеет правильный выбор поставщика. Выбор поставщика потребителями

осуществляется в том случае, когда нет монополизма среди поставщиков. Правильный выбор поставщика в условиях рынка – дело весьма сложное, и ошибка здесь может дорого стоить предприятию. При прочих равных условиях предпочтительнее воспользоваться услугами местных поставщиков. Выбор поставщиков необходимо начать с анализа материальных потребностей предприятия и возможности удовлетворить их на рынке. После изучения рынка нужно составить спецификацию на необходимые виды материальных ресурсов. Спецификация должна включать наименование и характеристику материалов, требования к ним.

(З підручника).

Текст для редагування.

При організації хазяйських зв'язків велике значення має правильний вибір постачальника. Вибір постачальника споживачами здійснюється в тому випадку, коли немає монополізму серед постачальників. Правильний вибір постачальника в умовах ринку – справа дуже складна, і помилка тут може дорого стояти підприємству. При інших рівних умовах переважніше скористатися послугами місцевих постачальників. Вибір постачальників необхідно почати з аналізу матеріальних потреб підприємства і можливості задовольнити їх на ринку. Після вивчення ринку потрібно скласти специфікацію на необхідні види матеріальних ресурсів. Специфікація повинна вміщати найменування і характеристику матеріалів, вимоги до них.

Завдання 12. *Перекладіть текст за фахом (обсяг – 300 слів) з російської мови на українську. Додайте оригінал російського тексту з друкованого джерела.*

Варіант 4

Завдання 1. *Що являє собою сучасна літературна українська мова? Які ознаки літературної мови?*

Завдання 2. *Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.*

Зразок: *Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.*

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. Правильний вибір постачальника в умовах ринку – справа дуже складна, і помилка тут може дорого коштувати підприємству.
2. По-перше, гроші багатофункціональне явище, тому акцентування уваги на одній з функцій тільки збідніє їх значення.

Завдання 3. Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.

Зразок: Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.

Питальне речення: Що являє собою голографія?

Тезове речення: Голографія – одне з численних застосувань лазера.

Називне речення. Поняття голографії.

Завдання 4. Назвіть стандартні звороти наукового стилю, за допомогою яких автор висловлює власну думку (впевненість, припущення, тощо)

Завдання 5. Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня:

- а) питального речення;
- б) називного речення;
- в) тези;
- г) стислого конспекту;
- г) інформативного реферату.

Показники економічні – величини, критерії, вимірники, що дають змогу судити про стан економіки світу, країни, регіону, підприємства, родини і зміни цього стану, про економічний розвиток, підйом або спад. Розрізняють кількісні та якісні п. е., а також одиничні та групові (агреговані, синтетичні, зведені, узагальнені). Саме слово «показник» говорить про те, що він показує стан економічної системи, економічного об'єкту. Залежно від сфери застосування п. е. поділяються на аналітичні, прогнозні, планові, розрахункові, звітні, статистичні (застосовувані в статистиці).

Завдання 6. Які види рефератів ви знаєте. Обґрунтуйте, що зумовлює структуру та інформативне призначення реферату.

Завдання 7. Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 8. Дайте визначення поняття «термінологізація» і «детермінологізація». Як і чому відбуваються ці процеси?

Завдання 9. Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:

- обобществление средств производства;
- завышенная цена;
- заказываемый товар;
- обогатительный комбинат;
- нуждаться в материальной помощи.

Завдання 10. Поясніть, з чим пов'язані труднощі науково-технічного перекладання.

Завдання 11. Відредагуйте запропонований комп'ютерний переклад українського тексту.

В коммерческой деятельности предприятий применяются договора поставки и договора купли-продажи. Купля-продажа отличается от поставки тем, что, во-первых, товары сдаются покупателю тотчас же по заключении договора, в случае поставки – через определенный срок. Во-вторых, тем, что предметом купли-продажи является определенный товар, существующий и принадлежащий предприятию – продавцу в момент заключения договора, предметом же поставки может быть товар, определяемый только количеством и качеством, либо вообще не изготовленный.

(З підручника).

Текст для редагування.

У комерційній діяльності підприємств застосовуються договори постачання і договори закупівлі-продажу. Купівля-продаж відрізняється від постачання тим, що, по-перше, товари здаються покупцю та година ж по висновку договору, а у випадку постачання – через визначений термін. По-друге, тим, що предметом купівлі-продажу є визначений товар, що існує і належить підприємству-продавцю в момент висновку договору, предметом же постачання може бути товар, обумовлений тільки в момент договору тільки кількістю і якістю, або взагалі це не виготовлений.

Завдання 12. Перекладіть текст за фахом (обсяг – 300 слів) з російської мови на українську. Додайте оригінал російського тексту з друкованого джерела.

Варіант 5

Завдання 1. Обґрунтуйте, що зумовлює в науковому стилі вибір мовних засобів.

Завдання 2. Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.

Зразок: Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. Традиційна мікроекономіка має справу з фірмами, які здійснюють вільну торгівлю всередині країни і, як правило, не використовують підтримку з боку країни.

2. Загальнонаціональні рекламодавці – це, як правило, виробники, тобто фірми, що випускають товари.

Завдання 3. Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.

Зразок: Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.

Питальне речення: Що являє собою голографія?

Тезове речення: Голографія – одне з численних застосувань лазера.

Називне речення. Поняття голографії.

Завдання 4. Наведіть приклади стандартних зворотів (лексичні засоби), які вказують на зв'язок з попередньою інформацією або вже знайомою читачеві раніше, а також на джерело інформації.

Завдання 5. Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня:

- а) питального речення;
- б) називного речення;
- в) тези;
- г) стислого конспекту;
- г) інформативного реферату.

Ліцензія – дозвіл, що видається патентовласником (ліцензіаром) іншій юридичній або фізичній особі (ліцензіату) на комерційне використання винаходу, який захищено патентом, на обумовлений строк та за певну винагороду. Право власності на винахід залишається за ліцензіаром. Надання л. регулюється ліцензійною угодою між ліцензіатом і ліцензіаром. Як об'єкт л. можуть бути: права на використання винаходу, технічних знань, товарних знаків тощо. Торгівля л. є основною формою обміну науково-технічними знаннями для їх комерційного використання. Розрізняють три види л. – невиключна звичайна, виключна, повна. Невиключна л. дає змогу ліцензіару самому використовувати або видавати л. іншим зацікавленим особам. Виключна л. не дає ліцензіару права на використання л. в межах певної території та надання л. третім особам. Повна л. передбачає повну відмову ліцензіара від самостійного використання винаходу.

Завдання 6. Укажіть, від чого залежить відбір інформації для анотації. Аргументуйте свою відповідь.

Завдання 7. Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 8. Схарактеризуйте групи термінів за формальною структурою.

Завдання 9. *Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:*

- обогатительный комбинат;
- добавленная стоимость;
- коммерческая деятельность;
- содержащийся капитал;
- производительность труда.

Завдання 10. *Поясніть, як слід перекладати загальнонавчальні і загальнонаукові слова.*

Завдання 11. *Відредагуйте запропонований комп'ютерний переклад українського тексту.*

Материально-техническое снабжение промышленных предприятий направлено на обеспечение сокращения затрат производства и создание условий для бесперебойного процесса производства. Основное задание материально-технического снабжения промышленного предприятия заключается в своевременном обеспечении производства сырьем, топливом, полуфабрикатами, основными и вспомогательными материалами, запчастями, сменным оборудованием, в обеспечении доставки материалов на каждое рабочее место, поддержке запасов сырья на оптимальном уровне. Решением этих задач занимается логистика.

(З підручника).

Текст для редагування.

Матеріально-технічне постачання промислових підприємств направлено на забезпечення скорочення витрат виробництва і створення умов для безперебійного процесу виробництва основне завдання матеріально-технічного постачання промислового підприємства заключається у своєчасному забезпеченні виробництва сировиною, паливом, напівфабрикатами, основними і допоміжними матеріалами, запчастинами, змінним устаткуванням, у забезпеченні доставки матеріалів на кожне робоче місце, підтримці запасів сировини на оптимальному рівні. Рішенням цих задач займається логістика.

Завдання 12. *Перекладіть текст за фахом (обсяг – 300 слів) з російської мови на українську. Додайте оригінал російського тексту з друкованого джерела.*

Варіант 6

Завдання 1. *Державний статус української мови.*

Завдання 2. *Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.*

Зразок: Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. Економічні інтереси – об'єктивні спонукальні мотиви економічної діяльності людей, зумовлені розвитком їх потреб.
2. Інтелектуальна власність – продукт інтелектуальної творчої праці, об'єктами якої є твори науки, літератури, мистецтва та інші види творчої діяльності.

Завдання 3. Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.

Зразок: Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.

Питальне речення: Що являє собою голографія?

Тезове речення: Голографія – одне з численних застосувань лазера.

Називне речення. Поняття голографії.

Завдання 4. Назвіть стандартні звороти наукового стилю, які підкреслюють такі особливості тексту, як посилання на вже відому інформацію.

Завдання 5. Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня:

- а) питального речення;
- б) називного речення;
- в) тези;
- г) стислого конспекту;
- г) інформативного реферату.

Акцентна форма розрахунків – розповсюджена форма безготівкових розрахунків між постачальником товару і його покупцем, платником. Постачальник виписує рахунок-фактуру і платіжні документи в чотирьох примірниках і здає їх на інкасо у свій банк. Банк постачальника відсилає перші три примірники документів у банк платника, де вони використовуються в такий спосіб: перший примірник залишається в банку, другий – після оплати рахунку повертається в банк постачальника для передачі останньому при видачі йому виписки з розрахункового рахунку, третій – видається платнику. Платіжні вимоги оплачуються за згодою (акцептом) платника. Платник може відмовитися від акцепту вимог постачальника цілком або частково у випадках: пред'явлення вимоги за незамовлені товари або за непередбачені договором послуги; відвантаження товару за неналежною адресою; дострокового постачання товару без згоди покупця; недоброякісності, некомплектності товару, його невідповідності стандартам цілком або частково; пред'явлення рахунку на фактично невідвантажений покупцю товар; переадресування товару під час проходження; арифметичних помилок у рахунку.

Завдання 6. *Сформулюйте лаконічно вимоги до тексту анотації. наведіть мовні (мовленнєві) кліше для написання анотації.*

Завдання 7. *Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.*

Завдання 8. *Дайте визначення понять «термінознавство», «термін», «термінологія».*

Завдання 9. *Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:*

- лицензионное соглашение;
- сметная документация;
- депонированный счет;
- колеблющийся валютный курс;
- исчерпывающая информация.

Завдання 10. *Дайте визначення поняття «лексичні трансформації».*

Завдання 11. *Відредагуйте запропонований комп'ютерний переклад українського тексту.*

Малоценные предметы и предметы быстроизнашиваемые составляют особенную группу. По своему предназначению они являются орудиями труда, многократно используются в производственном процессе, перенося свою стоимость на новообразованный продукт. Сюда относятся сменное оборудование – прокатные валки, засыпные аппараты, конуса и др. Расходы сменного оборудования за 2008 год составили 9560 тыс. грн.

(З підручника).

Текст для редагування.

Малоцінні предмети і предмети бистроізнашиваєміє складають особливу групу. По своєму призначенню вони є знаряддями праці, многократно використовуються у виробничому процесі, переносячи свою вартість на новостворений продукт. Сюди відноситься змінне устаткування – прокатні валки, засипні апарати, конуса й ін. Витрати змінного устаткування за 2008 рік склали 9562 тис. грн.

Завдання 12. *Перекладіть текст за фахом (обсяг – 300 слів) з російської мови на українську. Додайте оригінал російського тексту з друкованого джерела.*

Варіант 7

Завдання 1. *Мова та її функції.*

Завдання 2. Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.

Зразок: Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. Маркетингові дослідження – це вид діяльності, який з допомогою інформації єднає маркетолога, споживача і громадськість.
2. Чистий дохід, тобто різниця між доходом і витратою має назву прибутку.

Завдання 3. Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.

Зразок: Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.

Питальне речення: Що являє собою голографія?

Тезове речення: Голографія – одне з численних застосувань лазера.

Називне речення. Поняття голографії.

Завдання 4. Назвіть стандартні звороти наукового стилю, які підкреслюють такі особливості тексту, як наведення прикладів.

Завдання 5. Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня:

- а) питального речення;
- б) називного речення;
- в) тези;
- г) стислого конспекту;
- г) інформативного реферату.

Податок на доходи фізичних осіб (прибутковий податок) – податок, яким оподатковується сума сукупного доходу громадян у грошовому обчисленні за минулий рік. Частково стягується з місячних і поточних доходів у вигляді разових виплат. Прибутковим податком оподатковуються доходи, що перевершують неоподаткований мінімум. Це або прогресивний податок, ставка якого збільшується в міру наростання річного доходу, або пропорційний зі ставкою, що не залежить від доходу.

Завдання 6. Охарактеризуйте вимоги до мови і стилю реферату.

Завдання 7. Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 8. Дайте визначення поняття «терміносистема». Наведіть приклад терміносистеми за фахом.

Завдання 9. Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:

- неиндексируемый заём;
- непогашенный заём;
- автоматизированное рабочее время;
- трудоспособные граждане;
- производственный персонал.

Завдання 10. Дайте визначення поняття «еквівалентність».

Завдання 11. Відредагуйте запропонований комп'ютерний переклад українського тексту.

Материальное обеспечение промышленного предприятия является видом коммерческой деятельности по обеспечению материально-техническими ресурсами процесса производства. Основная цель материально-технического обеспечения – доведение материальных ресурсов к конкретным производственным предприятиям, в заранее назначенное договором место потребления.

(З підручника).

Текст для редагування.

Матеріальне забезпечення промислового підприємства є видом комерційної діяльності по забезпеченню матеріально-технічними ресурсами процесу виробництва, що здійснюється, як правило, до початку виробництва. Основна ціль матеріальнотехнічного забезпечення – доведення матеріальних ресурсів до конкретних виробничих підприємств, у заздалегідь призначенне договором місце споживання.

Завдання 12. Перекладіть текст за фахом (обсяг – 300 слів) з російської мови на українську. Додайте оригінал російського тексту з друкованого джерела.

Варіант 8

Завдання 1. Поясніть, які вимоги до структури простих і складних речень домінують у науковому стилі мови.

Завдання 2. Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.

Зразок: Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. Інфраструктура – комплекс галузей народного господарства, які обслуговують промисловість, сільське господарство.
2. Капітальні вкладення – матеріальні, трудові і грошові ресурси, що направляються на відновлення і приріст основних фондів.

Завдання 3. Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.

Зразок: Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.

Питальне речення: Що являє собою голографія?

Тезове речення: Голографія – одне з численних застосувань лазера.

Називне речення. Поняття голографії.

Завдання 4. Назвіть лексичні засоби, які використовують для зіставлення, протиставлення, доповнення або уточнення інформації, а також посилання на попередню або подальшу інформацію.

Завдання 5. Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня:

- а) питального речення;
- б) називного речення;
- в) тези;
- г) стислого конспекту;
- г) інформативного реферату.

Підрядник – спеціалізована організація, фірма, що виконує будівельно-монтажні роботи при спорудженні об'єктів на підставі договорів підрядів на капітальне будівництво. За підрядним способом будівництва відповідальність за виконання всіх робіт несе організація, що іменується генеральним П., яка на договірних умовах може залучати для виконання окремих спеціальних будівельно-монтажних робіт і монтажу устаткування інші спеціалізовані будівельні та монтажні організації, так званих субпідрядників. Генеральний П. несе відповідальність за весь комплекс робіт, передбачений договором, незалежно від того, виконані вони власними силами чи субпідрядниками. При будівництві підприємств «під ключ» генеральний П. у ряді випадків бере на себе зобов'язання і в придбанні устаткування.

Завдання 6. Сформулюйте чітко вимоги до анотації та до реферату (окремо).

Завдання 7. Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види

плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 8. Поясніть, чим терміноіди відрізняються від термінів. Типи терміноідів.

Завдання 9. Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:

- внебюджетные доходы;
- непроизводственный доход;
- амортизационные отчисления;
- внеоборотные активы;
- беспрепятственная возможность.

Завдання 10. Поясніть, що називають «термінологічними паралелями».

Завдання 11. Відредагуйте запропонований комп'ютерний переклад українського тексту.

Хозяйственные связи по поставкам продукции – неотъемлемая часть коммерческой деятельности, включающая экономические, организационно-правовые, финансовые отношения между изготовителями и покупателями. Рациональные хозяйственные связи являются условием динамичного развития экономики и сбалансированности спроса и предложения. Хозяйственные связи между партнерами считаются установленными при заключении договора (контракта).

(З підручника).

Текст для редагування.

Господарські зв'язки по постачанням продукції – невід'ємна частина комерційної діяльності, включаючи економічні, організаційно-правові, фінансові відношення між виготовлювачами і покупцями. Рациональні господарські зв'язки є умовою динамічного розвитку економіки і збалансованості попиту та пропозиції. Господарські зв'язки між партнерами рахуються встановленими при висновку договору (контракту).

Завдання 12. Перекладіть текст за фахом (обсяг – 300 слів) з російської мови на українську. Додайте оригінал російського тексту з друкованого джерела.

Варіант 9

Завдання 1. Назвіть і лаконічно охарактеризуйте етапи самостійної роботи над науковим текстом.

Завдання 2. Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.

Зразок: Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. Кооперативна власність – різновид колективної власності, яка утворюється за рахунок грошових і матеріальних внесків його членів.
2. Основні фонди – сукупність засобів праці, що діють протягом тривалого періоду.

Завдання 3. Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.

Зразок: Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.

Питальне речення: Що являє собою голографія?

Тезове речення: Голографія – одне з численних застосувань лазера.

Називне речення. Поняття голографії.

Завдання 4. Назвіть стандартні звороти наукового стилю, які підкреслюють такі особливості тексту, як опис джерел з указівкою на джерело інформації.

Завдання 5. Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня:

- а) питального речення;
- б) називного речення;
- в) тези;
- г) стислого конспекту;
- г) інформативного реферату.

Податковий тягар – 1) міра, ступінь, рівень економічних обмежень, створюваних відрахуванням засобів на оплату податків, відволіканням їх від інших можливих напрямків використання. Величина п. т. залежить від видів податків і податкових ставок. Кількісно податкове навантаження може бути виражене відношенням загальної суми податкових вилучень за певний період до суми доходів суб'єкта оподаткування за той самий період. Розподіл п. т. між платниками податків спирається на два принципи: а) ув'язування податку з одержуваними за рахунок його благами, наприклад, податок з власників транспортних засобів. Такий підхід дуже обмежений, тому що окремі види державних витрат (скажімо, допомога по безробіттю) не можна перекласти на користувачів; б) принцип платоспроможності, відповідно до якого чим вищі доходи особи, чим більша здатність платити, тим більш високим має бути податок, яким оподатковується ця особа; 2) у широкому розумінні слова тягар, що накладається будь-яким платежем.

Завдання 6. Якими мовними засобами розмежовують в українській мові «дія», «подія», «наслідок».

Завдання 7. Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 8. Дайте визначення поняття «терміноелемент». Поясніть термінологічну відмінність слів «термін» і «терміноелемент».

Завдання 9. Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:

- административно-управленческий аппарат;
- трудоспособные граждане;
- неиндексированный заём;
- оборотные заемные средства;
- непогашенный заем.

Завдання 10. Дайте відповідь на запитання: які Ви знаєте види лексичних трансформацій?

Завдання 11. Відредагуйте запропонований комп'ютерний переклад українського тексту.

Для осуществления безналичных расчетов между поставщиком и покупателем могут использоваться также чеки. Чек – это ценная бумага; бланки чеков являются бланками строгой отчетности, поэтому за их наличием должен осуществляться контроль. При расчетах чеками чекодатель дает письменное поручение обслуживающему его банку о перечислении суммы денег, указанной в чеке, с его счета на счет получателя средств. В случае расчетов чеками ускоряется оплата и поставщик имеет меньший риск неполучения денег за проданную продукцию. На бланке чека должны указываться:

- наименование банка и его местонахождение;
- номер лицевого счета чекодателя;
- наименование чекодателя;
- условный номер банка;
- предельный размер суммы, на которую может быть выписан чек.

(З підручника).

Текст для редагування.

Для здійснення безготівкових розрахунків між постачальником і покупцем можуть використовуватись також чеки. Чек – це цінний папір, бланки чеків є бланками строгої звітності, тому за їх наявністю повинна здійснюватися контроль. При розрахунках чеками чекодавець дає письмове доручення обслуговуючому його банку про перерахування суми грошей, зазначеної в чеку з його рахунка на рахунок одержувача засобів. У випадку розрахунків чеками прискорюються оплата і постачальник має менший ризик неотримання грошей за продану продукцію. На бланку чека повинні вказуватися:

- найменування банку і його місцезнаходження;

- номер особого рахунка чекодавця;
- найменування чекодавця;
- умовний номер банку;
- граничний розмір суми, на яку може бути виписаний чек.

Завдання 12. *Перекладіть текст за фахом (обсяг – 300 слів) з російської мови на українську. Додайте оригінал російського тексту з друкованого джерела.*